

การบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย

Civic Culture Administration to Push Forward Identity Ethnic of ‘Tai Song Dum’ in Thailand

¹ภูมิณวัฒน์ ตั้งศรีพูลผล (Phumnawat Tangsripoolphon)

²ชนิดา จิตตรุทธะ (Chanida Jittaruttha)

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต
(Institute of Public Administration and Public Policy, Rangsit University)

Email: aekrachaisri@gmail.com

Received July 23, 2021; **Revised** August 29, 2021; **Accepted** September 19, 2021

Abstract

This study is intended for the administration of citizen culture to drive factors that cause change and to study the ways to drive and maintain the identity of the Thai Song Dam ethnicity to be strong and sustainable. use a qualitative study of key informants involved. A total of 30 people were interviewed, and the tools used were an in-depth interview, structured interview form, and an observation form. The data was analyzed by content analysis. The results of the research were as follows: 1) Citizenship culture management in driving the identity of the Black Thai ethnicity in Thailand is currently systematic and orderly power management. There are different social positions and powers. 2) Factors causing this change in ethnic identity include the advancement of science and technology, the influence of the media. social media, immigration, educational progress, occupation, accepting culture from people outside the area, 3) Guidelines for driving and maintaining the Thai Song Dam ethnic group's strong and sustainable identity, including promoting and supporting activities by the government and related agencies, as well as activities on the part of the Thai Song Dam ethnic group. They must instill in their children a sense of love and pride in their ethnicity. especially traditions and cultures in rituals, language, and dress.

Keywords: Civic Culture Administration; Citizen/ Push forward; Identity; Ethnic Tai Song Dum

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง และเพื่อศึกษาแนวทางในการขับเคลื่อนและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ให้เกิดความเข้มแข็งและความยั่งยืน ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ปัจจุบันเป็นการบริหารจัดการอำนาจได้อย่างเป็นระบบระเบียบ มีฐานะและอำนาจทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป เรียกว่า “การเมืองเรื่องชาติพันธุ์” 2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์นี้ ได้แก่ ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การได้รับอิทธิพลจากสื่อโซเชียลมีเดีย การอพยพย้ายถิ่นฐาน ความก้าวหน้าทางการศึกษา การประกอบอาชีพ การรับวัฒนธรรมจากคนนอกพื้นที่ 3) แนวทางในการขับเคลื่อนและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำให้เกิดความเข้มแข็งและความยั่งยืน ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ จากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และในส่วนของชาติพันธุ์ไทยทรงดำต้องปลูกฝังลูกหลานสร้างจิตสำนึกให้รักและภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง โดยเฉพาะประเพณีและวัฒนธรรมในด้านพิธีกรรม ด้านภาษาและด้านการแต่งกาย

คำสำคัญ: การบริหารวัฒนธรรมพลเมือง; พลเมือง; การขับเคลื่อน; อัตลักษณ์; ชาติพันธุ์ไทยทรงดำ

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และต่อมาคือฉบับ พ.ศ. 2550 ได้ขยายบทบาทของประชาชนจากที่เคยเป็นเพียง “ผู้ดู” มาสู่การเป็น “ผู้มีส่วนร่วม” ทำให้ประชาชนกลายเป็น “พลเมือง” เต็มขั้น เช่น ให้อำนาจในการใช้สิทธิเข้าชื่อเพื่อขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ เสนอร่างกฎหมาย หรือถอดถอนนักการเมืองและข้าราชการระดับสูง นอกจากนั้นยังได้ขยายสิทธิของชุมชนให้เรียกร้องหน่วยงานราชการให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติในเรื่องที่ขัดแย้งกับสิทธิชุมชนในท้องถิ่น อีกทั้งยังสามารถลงประชามติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเองได้ แต่เพราะคนไทยส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในความเป็นพลเมือง เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาไม่เคยมีการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาวัฒนธรรมด้านการเมืองที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ “วัฒนธรรมการเมือง” ที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของสังคมที่สร้างความรู้ ความคิด และทักษะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในอดีต ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึง พ.ศ. 2521 เคยมีการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมในโรงเรียน แต่เพราะช่วงเวลานั้น การปกครองประเทศยังไม่เป็นประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ มีหลายช่วงเวลาที่มีการทำปฏิวัติรัฐประหารประเทศถูกปกครองโดยรัฐบาลเผด็จการทหาร ไม่มีการเลือกตั้ง ไม่มีพรรคการเมือง ไม่มีการพูดถึงสิทธิและเสรีภาพในทางการเมือง การเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองจึงเป็นไปด้วยความเบื่อหน่ายทั้งกับผู้สอนและผู้เรียนจนกระทั่งวิชานี้ถูกล้มเลิกและผนวกเข้าไปในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตซึ่งบูรณาการวิชาสังคมศึกษาและวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกันใน พ.ศ. 2521 โดยในระดับมัธยมศึกษาชั้น ได้สอนในเรื่องของระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เน้นหนักไปในการอธิบายหลักการ แนวคิด แม้จะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทักษะบาง (Institute of Public Policy Studies [IPPS], 2008)

การก่อรูปของรัฐสมัยใหม่ในประเทศไทยได้นำไปสู่การกระทบกระทั่งกับชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์วัฒนธรรมเดิม การยอมรับในอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา ซึ่งไม่ใช่ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ (Ethnic conflict) แต่เป็นความขัดแย้งระหว่างประเด็นอำนาจรัฐที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมือง กับประเด็นเรื่องชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำที่มีอำนาจรัฐอยู่ในขณะนั้นกับชนชั้นนำกลุ่มเก่าในกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเดิม ซึ่งมีความเป็นชาตินิยมเข้ามาบีบคั้น ซึ่งตลอดในช่วงต้น ๆ ของการรวมศูนย์เข้าสู่ส่วนกลางรัฐพยายามทำให้กลุ่มชาติพันธุ์กลายเป็นคนไทย โดยมองข้ามความเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กลุ่มเดิม ที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งมีได้เป็นการทำให้ชาติพันธุ์ย้ายถิ่นฐานออกจากประเทศไทย และยังสะท้อนว่ารัฐชาติได้แสดงความยอมรับชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชนชาติไทย ในฐานะผู้อุปการะบนแผ่นดินเดียวกัน (Prasertkul, 2009) สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 70 ได้บัญญัติไว้ว่า รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย (Government Gazette, 2017)

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มีลักษณะของการต่อเนื่องอย่างไม่มีการสิ้นสุด ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่แห่งใดและเวลาใด เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อกล่าวถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ชุมชนสังคมหรือประเทศชาติใด ๆ ย่อมจะมีลักษณะของกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางชุมชนสังคมนั้น ๆ การที่วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปก็ดี หรือความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้คนในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตก็ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการต่าง ๆ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของชุมชนตามแบบแผนพฤติกรรมของสังคมต่าง ๆ ทั้งสิ้น และแนวโน้มในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่สังคมและวัฒนธรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากนั้น มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง (Urbanization) กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย (Modernization) การเปลี่ยนไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม (Industrial) และการเปลี่ยนไปสู่ระเบียบบริหารแบบราชการ (Bureaucratization) ซึ่งลักษณะของกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นล้วนแล้วมีเหตุสืบเนื่องถึงกันและส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งสิ้น กระแสของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นปัจจุบัน อาทิ กระแสทุนนิยม กระแสการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย กระแสการเชื่อมโยงสื่อสารเครือข่ายทางสังคมเป็นต้น ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครอง ที่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับตัว เพื่อการดำรงอยู่และพัฒนาต่อไป (Prasertkul, 2009)

ในยุคสมัยของการเปลี่ยนผ่านจากความเป็นชนชาติพันธุ์โตดำแบบดั้งเดิมมาเป็นแบบรัฐชาติไทยทรงดำด้วยความยินยอมและการถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติตามการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในชนชาติพันธุ์ จึงเป็นปรากฏการณ์ช่วงชิงนิยามความหมายของการเป็นไทยทรงดำแท้ เนื่องด้วยอัตลักษณ์ของไทยทรงดำในปัจจุบันเริ่มถูกกลืนกลาย ชาวไทยทรงดำจึงพยายามหาจุดยืนของชนชาติพันธุ์ตนเองผ่านการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ (Chanwanakul & Honghengseng, 2020) การจัดการกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมิใช่เพียงการจัดการเพื่อปากท้องการกินอยู่ของชาวไทยทรงดำให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีด้วยการจัดสรรทรัพยากรกันเท่านั้น หากแต่การจัดการทุกอย่างก้าวได้ถูกควมรวมและโยงใยถึงการดำรงและรักษาความเป็นชาตินิยมผ่านคติความเชื่อเรื่อง “ผี” และ “ขวัญ” ที่สอดแทรก

ในการกระทำทางสังคมทุกอย่างก้าวของการหายใจ ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอน ในทุกช่วงเวลามีความหมายของการกระทำอย่างเป็นเหตุเป็นผล สะท้อนถึงระบบคิดที่ก้าวหน้าของชาวไทยทรงดำ ซึ่งนอกเหนือจากภาษาพูด ภาษาเขียน ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบสานวัฒนธรรมแล้ว ยังพบว่า การเล่าเรื่องผ่านเสียงเพลงที่ขับกล่อมให้คนรุ่นหลังได้จดจำขึ้นใจง่ายขึ้น และเป็นการรักษาขนบธรรมเนียมที่ชาญฉลาดเมื่อตกอยู่ในภาวะภัยสงคราม การจดจำเนื้อหาของประเพณีนิยมเอาไว้ผ่านเสียงเพลงทำให้ความเป็นชาตินิยมมีอายุถูกทำลายได้ง่ายเหมือนตำรากระต่าย (Burusphat (1999)

จากความสำคัญและความเป็นมาข้างต้น การศึกษาแนวทางของการบริหารวัฒนธรรมพลเมือง เพื่อจะนำมาวิเคราะห์และอธิบาย เรื่อง การขับเคลื่อนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองของไทยทรงดำ ตามแนวทางของการบริหารวัฒนธรรมพลเมือง ก่อนที่จะเข้ามาอยู่ภายใต้การรวมเป็นรัฐเดียวกับรัฐไทยกระทั่งจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย และเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนพลเมืองไทยทรงดำให้เกิดความเข้มแข็งและเป็นผลให้ชาติพันธุ์ไทยทรงดำเกิดความยั่งยืนในการรักษาความเป็นอัตลักษณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ตั้งแต่ช่วงก่อนที่จะเข้ามาอยู่ภายใต้การรวมเป็นรัฐเดียวกับรัฐไทย กระทั่งจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการขับเคลื่อนและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำให้เกิดความเข้มแข็งและความยั่งยืน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือตำราวารสารเอกสารงานวิจัย และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ สื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ วารสาร บทความ รายงาน บันทึก หนังสือ หรือ เอกสารราชการ งานวิจัย และสื่อภาพเคลื่อนไหว สื่อภาพนิ่ง ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ความสำคัญทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นตัวเลข และสถิติต่างๆ รวมทั้งข้อมูลในเชิงคุณภาพ เช่น ข้อมูลในเชิงบรรยาย อธิบาย และอภิปรายเกี่ยวกับกรณีศึกษา

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยให้ความสำคัญกับข้อมูลจากเอกสารจากแหล่งข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data Source) หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ในพงศาวดาร บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และแนวคิดทฤษฎีความรู้เกี่ยวกับ การบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย โดยนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์ด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่อยู่ภายใต้กระบวนทัศน์สังคมศาสตร์เชิงตีความ (Interpretive Social Science)

ขอบเขตประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มหรือประธานชมรมไทยทรงดำ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัย และโรงเรียนในพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มหรือประธานชมรมไทยทรงดำ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัย และโรงเรียนในพื้นที่ทำการสัมภาษณ์ภาคเหนือ 8 คน ภาคกลาง 8 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 คน และภาคใต้ 7 คน รวมทั้ง 4 ภูมิภาค เป็นจำนวนทั้งสิ้น 30 คน ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Bunyaratphan 2006) โดยคัดเลือกชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ทั้ง 4 ภูมิภาค ที่มีความโดดเด่นด้านการอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทยทรงดำ และกลุ่มที่มีการอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทยทรงดำค่อนข้างน้อย โดยทำการเก็บรวบรวมจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ภูมิภาค ตามเขตการปกครองของกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม – ธันวาคม พ.ศ. 2563

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมพลเมือง

คำว่า “พลเมือง” หรือ “Citizen” เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า “Civis” หรือ “Civitas” หมายถึง การเป็นสมาชิกของนครรัฐ (City-state) อาณาจักรโรมัน ทั้งนี้ รากฐานของคำว่า Civitas ในภาษาละตินมาจากคำว่า “Polites” ในภาษากรีก นิยามโดยอริสโตเติล พลเมืองในยุคกรีกโบราณ ตามนิยามของอริสโตเติล หมายถึง สมาชิกของชุมชนทางการเมืองกรีก (Greek Polis) โดยเป็นผู้ที่อาศัย หรือใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนการเมืองและมีส่วนร่วมในกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Bachmann & Staerklé, 2003) ในบทสนทนาของเพลโต และอริสโตเติล เรื่อง “พฤติกรรมพลเมืองที่สมบูรณ์ (Perfect Citizen) ควรมีในกรุงเอเธนส์” กล่าวถึงพลเมืองว่าเป็นองค์ประกอบหลักของระบอบประชาธิปไตย เพราะพลเมืองคือประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างเอาการเอางาน โดยประชาชนแต่ละคนควรมีโอกาสได้ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง เพราะชีวิตมนุษย์จะพัฒนาได้เต็มที่ก็ต่อเมื่อได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะเท่านั้น (Chanchai, 2017) พลเมืองในความหมายของสหประชาชาติ คือความรู้สึกเป็นเจ้าของ กลุ่ม ชุมชน และยังเกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิ และการเมืองมีมากขึ้นทำให้ความเป็นพลเมืองมีขอบเขตที่กว้างมากขึ้นไม่เพียงเป็นพลเมืองของรัฐที่มีความรับผิดชอบต่อรัฐที่เป็นสมาชิกหรือต่อประชาคมเท่านั้นหากแต่รวมถึงถึงการเป็นสมาชิกของโลก คือเป็นพลเมืองของโลกที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยเช่นกัน (Tantisunthorn, 2014)

วัฒนธรรมพลเมืองการสร้างวัฒนธรรมการเมืองหรือวัฒนธรรมพลเมือง จะต้องสร้างทั้งในและนอกห้องเรียน โดยเป็นการสร้างในแบบของการอบรมบ่มนิสัยในสภาพแวดล้อมจริง ตั้งแต่ในบ้าน ครอบครัว โรงเรียน หมู่เพื่อนฝูง ชุมชน สถานที่ทำงาน ไปจนถึงสังคมและประเทศชาติ การอบรมสั่งสอนเด็กเริ่มต้นไปให้มีวัฒนธรรมพลเมืองที่ดี โดยการบรรจุเรื่องของ วัฒนธรรมพลเมือง เข้าไปในหลักสูตรการเรียนตั้งแต่อนุบาลจนถึงอุดมศึกษา รวมถึงในหลักสูตรการศึกษานอกห้องเรียน (IPPS, 2008)

แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะแนวใหม่การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service) ที่ถือเป็นจุดเริ่มต้นของรัฐประศาสนศาสตร์พลเมืองแนวใหม่ ภายใต้กระบวนการนี้ รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนประชาชน รัฐบาลจึง

ไม่มีบทบาทเป็นผู้ชี้นำทิศทางการบริหารจัดการท้องถิ่น โดยมีทัศนคติประชาชนเป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนา ดังนี้ (Denhardt & Denhardt, 2007) 1) รัฐเป็นผู้ให้บริการประชาชนในฐานะพลเมือง ไม่ใช่การให้บริการผู้รับบริการ หรือลูกค้า ประชาชนต้องได้รับการปฏิบัติในฐานะพลเมือง 2) รัฐต้องให้ความสำคัญต่อสาธารณะประโยชน์ ผู้บริหารงานภาครัฐต้องสร้างความร่วมมือและร่วมแสดงความคิดเห็นในความต้องการของส่วนรวม 3) การให้คุณค่าต่อการสร้างพลเมืองเหนือไปกว่าผู้ประกอบการ อนึ่ง ผลประโยชน์สาธารณะเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนต้องประสานงานให้เกิดความหมาย (เกิดประโยชน์) ต่อสังคม 4) การคิดเชิงกลยุทธ์บนฐานประชาธิปไตย 5) รัฐประศาสนศาสตร์ต้องขึ้นต่ออะไรหลายอย่าง ไม่เพียงแต่ขึ้นกับฝ่ายการเมืองเท่านั้น 6) รัฐต้องรับใช้ไม่ใช่คุมทิศทาง (Serve Rather than Steer) 7) ให้ความสำคัญกับประชาชนมากกว่าไม่ใช้สนใจแต่ผลผลิตภาพของงาน (Value People, not Just Productivity) ขณะที่ Sriram, Kiatwatcharachai & Charanchai (2013) กล่าวว่าบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service: NPS) เป็นแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของค่านิยมประชาธิปไตย (Value of democracy) ความเป็นพลเมือง (citizenship) และผลประโยชน์สาธารณะ (public interest) นอกจากนี้ Siriprakob (2017) กล่าวว่า แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่นั้น ประกอบด้วย รากฐาน 4 ประการหลัก คือ 1) แนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย (Democratic Citizenship) 2) ตัวแบบชุมชนและประชาสังคม (Model of Community and Civil Society) 3) ทฤษฎีองค์การที่อาศัยหลักมนุษยนิยมและรัฐประศาสนศาสตร์ในความหมายใหม่ (Organization Humanism and New Public Administration) และ 4) รัฐประศาสนศาสตร์ในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern Public Administration)

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมวัฒนธรรมองค์การเป็นมิติที่มีความหลากหลายสูงเพราะเป็นส่วนผสมระหว่างสิ่งที่เป็นนามธรรมได้แก่ ชุดของคุณค่า ความเชื่อ อุดมการณ์ ค่านิยมและปทัสถานขององค์การ กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้แก่ รูปแบบลักษณะพฤติกรรม วิธีทางในการปฏิบัติการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และการแสดงออกทั้งหมดขององค์การ จึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมองค์การจะหมายความตรงกันแบบแผนซึ่งมีลักษณะเฉพาะของค่านิยมและพฤติกรรมขององค์การแห่งหนึ่ง (Jittaruttha, 2016) วัฒนธรรมองค์การเป็นวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในองค์การแห่งหนึ่ง องค์การจะวางแผนอย่างไร แผนงานขององค์การจะมีระยะยาวแค่ไหน องค์การจะรวมเอาความเชื่อฟังของผู้ปฏิบัติงานเข้ากับการมีความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไร ชั่วโมงการทำงาน เครื่องแบบ และอัตลักษณ์เฉพาะตัวขององค์การเป็นอย่างไร (Jittaruttha, 2017) ความหมายของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอัตลักษณ์ (Identity) การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีราคาแพงที่ได้แสดงภาพแทนของรสนิยมส่วนบุคคลซึ่งมีคุณค่าในเชิงสัญลักษณ์ของระดับสังคมชั้นสูง ดังนั้นทั้งอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล (Personal Identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) ต่างเป็นตัวเชื่อมความเป็นปัจเจกกับโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญ เพื่อให้เกิดสำนึกของความเป็นตัวตนและจำแนกความเป็นอื่นออกไปโดยรูปแบบของสัญลักษณ์ที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในระดับสังคม (Srimarat, 2015) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change) ทั้งในระดับบุคคล กลุ่มวัฒนธรรม การเมืองเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ และมีการใช้ยุทธศาสตร์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ โดยอาศัยความเป็นเหตุเป็นผล การให้การศึกษาซ้ำ การใช้อำนาจบังคับหรือแบบผสมผสานกันระหว่างยุทธวิธีต่าง ๆ ซึ่งผลในการเปลี่ยนแปลงมีทั้งในเชิงบวกและลบ (Fakao, 2010)

แนวคิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมตามอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ Schein (1985) โดยอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม มี 3 ระดับ ประกอบด้วย สิ่งที่เป็นรูปธรรม (Artifacts) ค่านิยมหลัก (Core Value) ฐานคติ (Assumption) การธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เป็นความพยายามของชุมชนในการแก้ปัญหาผลกระทบที่เกิดจากความเจริญในด้านต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการคงอยู่ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นการปกป้องต่อมรดกทางวัฒนธรรม

จึงมีความหมายใกล้เคียงและสัมพันธ์กับคำว่า การอนุรักษ์ ฉะนั้นการอนุรักษ์ หมายถึง การทรงไว้ การชุไว้ ส่วนการอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาให้คงเดิม (Royal Academy, 1996) และการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาช้านานให้คงอยู่ต่อไปนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Fine Arts Department, 1999) ผลงานที่เกิดจากการคิดค้นประดิษฐ์สร้างสรรค์ สิ่งที่เกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งดีงาม แล้วเรียนรู้ สืบทอดต่อ ๆ กันมา บางสิ่งยังคงเหลือเป็นหลักฐานถึงปัจจุบัน รวมถึง ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา วรรณกรรม และการแสดง โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปหัตถกรรม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือว่าเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมแนวคิดเรื่องความเป็นมาชาติพันธุ์ไทยทรงดำ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของประเทศไทย ต่อมาปี พ.ศ. 2458 “พระราชบัญญัติขนานนามสกุล พ.ศ. 2458” รัฐได้ออกพระราชบัญญัติขนานนามสกุล ล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขนานนามสกุล และให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ทำให้ชาวไทยทรงดำเปลี่ยนจากการสืบสิ่งมาเป็นนามสกุลแบบคนไทย และต่อมาชาวไทยทรงดำทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย มักมีคำว่า “เพชร” อยู่ในนามสกุลด้วย เพื่อบอกให้ทราบว่า มีบรรพบุรุษ อยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี เช่น นามสกุลหลักเพชร ปานเพชร เพชรธนู เป็นต้น จนทำให้เกิดอัตลักษณ์ทางการเรียกชื่อ และนามสกุล (Chanwanakul & Honghengse, 2020)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้รูปแบบเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มหรือประธานชมรมไทยทรงดำ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัย และโรงเรียนในพื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ผู้ศึกษาเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) Bunyaratphan (2006) โดยคัดเลือกชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ทั้ง 4 ภูมิภาค ที่มีความโดดเด่นด้านการอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทยทรงดำ และกลุ่มที่มีการอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทยทรงดำค่อนข้างน้อย โดยทำการเก็บรวบรวมจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ภูมิภาค ตามเขตการปกครองของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบสังเกต มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด หลักการ และข้อบ่งชี้เกี่ยวกับการบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบสังเกต 2) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบสังเกต ในแต่ละประเด็น 3) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบสังเกต ที่สร้างเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ 4) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบสังเกต ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ 5) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบสังเกต ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) การศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือตำราวารสารเอกสารงานวิจัย และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่

สื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ วารสาร บทความ รายงาน บันทึก หนังสือ หรือ เอกสารราชการ งานวิจัย และสื่อภาพเคลื่อนไหว สื่อภาพนิ่ง ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ไทยทรงดำ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ในพงศาวดาร บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และแนวคิดทฤษฎีความรู้เกี่ยวกับการบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อน อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย โดยนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์ด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิง เนื้อหา (Content Analysis) ที่อยู่ภายใต้กระบวนการทัศน์สังคมศาสตร์เชิงตีความ (Interpretive Social Science)

การศึกษาภาคสนาม (Field Study)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่องการบริหาร วัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการ เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ สภาพพื้นที่สภาพชุมชน ลักษณะของประชากร หรือสมาชิกในชุมชนตลอดจนโครงสร้างทางสังคมของชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจชุมชน ในเบื้องต้น จากนั้นจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จัดระเบียบข้อมูล ที่ได้จากการรวบรวมเป็นกลุ่มประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ในลำดับต่อไป (Phothisita, 2019)

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบบันทึกการ สังเกตแบบมีส่วนร่วม เรื่อง การบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ในประเทศไทย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ สภาพพื้นที่สภาพชุมชนลักษณะของประชากร หรือสมาชิกในชุมชนตลอดจนโครงสร้างทางสังคมของชุมชน เพื่อให้เกิด ความเข้าใจชุมชนในเบื้องต้น จากนั้นจึงเริ่มทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จัดระเบียบข้อมูลที่ได้ จากการรวบรวมเป็นกลุ่มประเภทต่างๆ เพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ในลำดับต่อไป (Chantavanich, 2011)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ในประเด็น การบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ ไทยทรงดำในประเทศไทย เมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจึงนำข้อมูลนั้นมาทำการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยกระบวนการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่อยู่ภายใต้กระบวนการทัศน์สังคมศาสตร์เชิงตีความ (Interpretive Social Science) สรุปผลการศึกษา เรียบเรียง และเขียนอภิปรายผลการศึกษาแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ต่อไป (Phothisita, 2019) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เรื่อง การบริหารวัฒนธรรมพลเมือง ในการขับเคลื่อน อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย เมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจึงนำข้อมูลนั้นมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกระบวนการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่อยู่ภายใต้ กระบวนการทัศน์สังคมศาสตร์เชิงตีความ (Interpretive Social Science) สรุปผลการศึกษา เรียบเรียง และเขียนอภิปราย ผลการศึกษาแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ต่อไป (Chantavanich, 2011)

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ตั้งแต่ช่วงเวลาก่อนที่จะเข้ามาอยู่ภายใต้การรวมเป็นรัฐเดียวกับรัฐไทย กระทั่งจนถึงปัจจุบัน เป็นการบริหารจัดการอำนาจได้อย่างเป็นระบบระเบียบในแต่ละเขตพื้นที่การปกครองทั้งเล็กและใหญ่ย่อมต้องมีผู้ครองอำนาจเหนือกว่า และผู้ครองอำนาจน้อยกว่า เช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละถิ่น ย่อมมีฐานะและอำนาจทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป เรียกว่า “การเมืองเรื่องชาติพันธุ์” กลุ่มชาติพันธุ์กระแสหลักสนใจเรื่องการปรับตัว นำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มมีอำนาจต่อรองเพิ่มขึ้น ขณะที่บางกลุ่มมีอำนาจลดลง ทำให้เกิดกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีฐานะแตกต่างกัน กลุ่มที่มีอำนาจต่อรองสูงสามารถก่อตั้งตัวเองเป็นรัฐประเทศใดในที่สุด และนำมาสู่การเข้ายึดครองพื้นที่เขตแดน ในยุคล่าอาณานิคมในระยะต่อมาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดการพัฒนาทางด้านความคิดจากการเรียนแบบการปกครองจากประเทศพื้นบ้านและการปกครองในประเทศตะวันตกที่เกิดขึ้นพร้อมกับการล่าอาณานิคม การรวมตัวที่เหนียวแน่นเกิดขึ้นจากความรักและสามัคคีในชาติพันธุ์ หรือที่เรียกว่า “รัฐชาติ” Nationalism เกิดการรักพวกพ้องรักเผ่าพันธุ์คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ และเมื่อรวมตัวกันเหนียวแน่น มีการเรียนรู้ความเจริญในรูปของเทคโนโลยี การมองถ่ายอารยธรรม เมื่อมีความพร้อมยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็แสวงหาอำนาจในการต่อรองที่อยู่บนพื้นฐานการอยู่รอดของชาติพันธุ์ กลุ่มใดที่มีอำนาจต่อรองสูงก็สามารถที่จะก่อร่างสร้างประเทศต่อไปได้ ส่วนบางกลุ่มก็ถูกกลืนกินหลอมรวมกับประเทศที่มีอำนาจเหนือกว่าจนทุกวันนี้ ได้กลายเป็นสัญชาติของประเทศนั้นแต่ยังคงไว้ชาติพันธุ์ของตนเองไว้

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ได้แก่ ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การได้รับอิทธิพลจากสื่อโซเชียลมีเดีย การอพยพย้ายถิ่นฐาน ความก้าวหน้าทางด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การรับวัฒนธรรมจากคนนอกพื้นที่

ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มเชื้อชาญด้านชาติพันธุ์ไทยทรงดำ กล่าวว่า “คนไทยทรงดำจำเป็นต้องปรับตัวตั้งแต่การศึกษา การดำเนินชีวิต จะคงไว้แต่เฉพาะวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยทรงดำ เช่น ที่เรียกว่า “เสนเรือน” ทุกปี หรือ 2-3 ปีครั้ง เพื่อให้ผีเรือนของตนได้มารับเครื่องเซ่นไหว้จากลูกหลาน ประเพณีนี้แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูต่อบุคคลผู้ล่วงลับ” จะเห็นได้ว่าการอนุรักษ์วิถีหรือประเพณีไว้ก็เพื่อให้ลูกหลานเกิดความรักในบรรพบุรุษเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดี

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีคนไทยทรงดำพักอาศัย “พี่น้องไทดำจากพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดชุมพร และต่างจังหวัดทำกิจกรรมร่วมกัน มีรับประทานอาหาร การเล่นดนตรีพื้นบ้าน การร้อง และการรำรำไทดำ ผู้ร่วมกิจกรรมจะสวมใส่ชุดเสื้อผ้าไทดำ ท่ามกลางอิทธิพลจากสื่อโซเชียลมีเดียที่มีมากมาย การทำอย่างนี้ก็เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามไว้นั่นเอง”

สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ที่มีเกิดขึ้นไม่สามารถปฏิเสธได้แต่ กลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษานี้ได้พยายามปรับตัวโดยการอนุรักษ์ และบางครั้งก็นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์ เช่น การจัดทำ Clip VDO อธิบายถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

3. แนวทางในการขับเคลื่อนและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ให้เกิดความเข้มแข็งและความยั่งยืน ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ จากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และในส่วนของชาติพันธุ์

ไทยดำ ต้องปลูกฝังลูกหลานสร้างจิตสำนึกให้รักและภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง โดยเฉพาะประเพณีและวัฒนธรรม ในด้านพิธีกรรม ด้านภาษา และด้านการแต่งกาย

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นตัวแทนของประชาชนชาติพันธุ์ไทยทรงดำ กล่าวว่า “การสนับสนุนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อชาติพันธุ์ไทยทรงดำ การสร้างงานและรายได้ เช่น การสาธิตและจำหน่ายสินค้าในโอกาสต่าง ๆ มีการสาธิตอาหารพื้นเมืองไทดำ การแสดงฟ้อนแคน หรือรำแคนของไทดำ ถือว่าเป็นการสนับสนุนและอนุรักษ์ประเพณีของคนไทยทรงดำ”

สรุปแนวทางในการขับเคลื่อนและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ โดยการส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมต่าง ๆ ทุกภาคส่วนต้องช่วยส่งเสริมและสนับสนุน โดยเฉพาะการปลูกฝังให้ลูกหลานไทยทรงดำภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนที่เป็นหนทางที่ยั่งยืนในการดำรงไว้ซึ่งชาติพันธุ์ไทยทรงดำ

อภิปรายผล

1. การบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ตั้งแต่ช่วงเวลาก่อนที่จะเข้ามาอยู่ภายใต้การรวมเป็นรัฐเดียวกับรัฐไทย กระทั่งจนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการโดยการให้อำนาจแก่ประชาชนหรือพลเมืองเป็นฐานของการพัฒนาผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน อันเป็นส่วนเติมเต็มและส่งเสริมให้ภาคประชาชนคิดอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เข้มแข็งและอย่างยั่งยืน ในมิติทางด้านการบริหารวัฒนธรรมพลเมือง ประกอบด้วย 6 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหาร บทบาทของภาครัฐ พบว่า บุคลากรมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชาวไทยทรงดำ มีหน่วยงานรับผิดชอบดูแล และประสานงาน ร่วมกิจกรรม ร่วมวางแผนการดำเนินงาน ในส่วนของบทบาทของภาคชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารของชาวไทยทรงดำจะคล้าย ๆ กัน คือ มีบุคคลเชื้อสายไทยทรงดำ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น แต่งกายชุดไทยทรงดำร่วมพิธี และร่วมประชุม ร่วมเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

มิติที่ 2 ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ดูแลรักษา บทบาทของภาครัฐ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณ ส่งเสริมการสร้างศูนย์การเรียนรู้ ในส่วนของบทบาทของภาคชุมชน พบว่า ชาวไทยทรงดำให้ความร่วมมือโดยเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตน มีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

มิติที่ 3 ความเข้มแข็งของชุมชน พึ่งตนเองได้ บทบาทของภาครัฐ พบว่า สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ ส่งเสริมการรักษาอัตลักษณ์ด้านประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม ภาษา และการแต่งกาย ในส่วนของบทบาทของภาคชุมชน พบว่า ชุมชนจะเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ต้องมีความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ การรักษาอัตลักษณ์ด้านประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม ภาษา และการแต่งกาย และที่สำคัญการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้การที่มีบุคคลเชื้อสายไทยทรงดำ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มิติที่ 4 การกระจายอำนาจและการบริหารจัดการตนเองของชุมชน บทบาทของภาครัฐ พบว่า การกระจายอำนาจการบริหารจัดการตนเอง ในระดับจังหวัดมอบหมายให้วัฒนธรรมจังหวัด หน่วยงานในท้องถิ่นคอยให้การสนับสนุนดูแล ในส่วนของบทบาทของภาคชุมชน พบว่า ชุมชนเองก็มีชมรม มูลนิธิคอยดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ

มิติที่ 5 เครือข่ายประชาสังคม บทบาทของภาครัฐ พบว่า มอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบสร้างเครือข่ายสำหรับการติดต่อประสานงานกับผู้นำในระดับชุมชน ในส่วนของบทบาทของภาคชุมชน พบว่า มีการจัดตั้งเครือข่ายชมรม ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ ชมรมไทยทรงดำภาคเหนือ ชมรมไทยทรงดำสุโขทัย ชมรมไทยทรงดำพิษณุโลก ชมรมไทยทรงดำพิจิตร ชมรมไทยทรงดำกำแพงเพชร และชมรมไทยทรงดำนครสวรรค์ ชมรมไทยทรงดำภาคกลาง ชมรมไทยทรงดำเพชรบุรี และชมรมไทยทรงดำนครปฐม พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน กลุ่มไทยทรงดำบ้านนาสาร กลุ่มไทยทรงดำบ้านสี่แยกสามัคคี กลุ่มไทยทรงดำบ้านร่มไทร กลุ่มไทยทรงดำบ้านตาลเจ็ดยอด และศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านดอนรวบ

มิติที่ 6 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง บทบาทภาครัฐ พบว่า ภาครัฐมีความคิดว่า ผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำระดับชุมชน ท้องถิ่น จังหวัด ต้องมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนหลักการบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการสร้างความเป็นพลเมือง เพื่อการรักษาอัตลักษณ์ มีความสามารถในการปรับตัว ในส่วนของภาคชุมชน พบว่า ชุมชนต้องการให้ภาครัฐเป็นผู้นำ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ในส่วนของผู้นำชุมชนเป็นผู้นำในลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rattanaset (2014) ได้ศึกษาสรุปประศาสนศาสตร์พลเมือง พบว่า รัฐประศาสนศาสตร์พลเมืองหมายถึงการบริหารงานภาครัฐที่เน้นการบริหารเพื่อสร้างพลเมืองและต้องรวมถึงการบริหารที่จะเปลี่ยนคนจน หรือคนชั้นล่างให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมเติมพลังให้ประชาสังคม ชุมชน และท้องถิ่นให้โอกาสพลเมืองเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีลักษณะเป็นการบริหารภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่ สร้างจากประชาชน ประชาชนปกครองตนเองเป้าหมายคือการมีสังคมประชาธิปไตยที่ดี (Good Democratic Society) โดยความสัมพันธ์ของการบริหารภาครัฐกับประชาชนในลักษณะการบริหารวัฒนธรรมพลเมือง ผ่านพัฒนาการทางความคิดของรัฐประศาสนศาสตร์ สะท้อนให้เห็นร่องรอยของการสร้างความเป็นพลเมืองอยู่บ้างในช่วงเวลาไม่นานมานี้ โดยแบ่งเป็น 3 กรอบเวลาด้วยกัน คือช่วงแรกเน้นการบริหารงานตามแนวรัฐประศาสนศาสตร์เก่าที่ไม่ให้ความสำคัญกับพลเมืองหรือการสร้างพลเมือง (ดั้งเดิม) ช่วงสองเป็นเรื่องของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการบริหารงานตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) และช่วงปัจจุบันเสริมเรื่องการบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service) เป็นการผลักดันให้พลเมืองดูแลจัดการตนเองหรือชุมชนเองได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม รัฐประศาสนศาสตร์พลเมืองมีการขับเคลื่อนในประเทศไทยอยู่ในหลายรูปแบบและหลายระดับ ทั้งในส่วนของสมาคม ชุมชนท้องถิ่น องค์การอาสาสมัคร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งยังมีในส่วนภาครัฐบาล ทั้งนี้ภาครัฐควรเน้นย้ำความสำคัญในงานต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินการอยู่ ให้สร้างรัฐประศาสนศาสตร์พลเมืองให้มากและถูกต้องมากขึ้น

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ได้แก่ ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การได้รับอิทธิพลจากสื่อโซเชียลมีเดีย การอพยพย้ายถิ่นฐาน ความก้าวหน้าทางการศึกษา การประกอบอาชีพ การรับวัฒนธรรมจากคนนอกพื้นที่ ส่วนผลการศึกษาคงอยู่ด้านอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำ พบว่า

มิติที่ 1 สิ่งที่เป็นรูปธรรม (Artifacts) ได้แก่ ภาษาที่ใช้ พฤติกรรมร่วมที่แสดงออก ลักษณะการแต่งกาย ลักษณะสถาปัตยกรรม บ้านเรือน เครื่องครัดพิธีกรรม และไสยศาสตร์ บทบาทของภาครัฐ พบว่า มีการส่งเสริมอัตลักษณ์เพื่อให้อยู่คงอยู่ ที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ การแต่งกาย วัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม ในส่วนของบทบาทภาคชุมชน พบว่า อัตลักษณ์ที่อยู่คงอยู่ ที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ ภาษาพูด การแต่งกาย วัฒนธรรมประเพณีพิธีกรรมยังคงมีการปฏิบัติ

และสืบทอดกันอยู่ อัตลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ภาษาเขียน พฤติกรรมร่วมที่แสดงออก มีแต่น้อยมาก ส่วนลักษณะสถาปัตยกรรม บ้านเรือนก็ได้เปลี่ยนไปตามยุคสมัยบางบ้าน บ้านทรงหลังเต่าไม่มีแล้ว เหลือเพียงสร้างไว้เป็นศูนย์การเรียนรู้

มิติที่ 2 ค่านิยมหลัก (Core Value) ได้แก่ ความเป็นกลุ่มนิยมและความเชื่อ บทบาทของภาครัฐ พบว่ายังมีความเป็นกลุ่มนิยม มีเอกลักษณ์ มีประเพณีและวัฒนธรรม และความเชื่อเรื่อง “ผี” และ “ขวัญ” ในส่วนของบทบาทภาคชุมชน พบว่า ชาติพันธุ์ของตนเองมีความเป็นกลุ่มนิยม มีเอกลักษณ์ มีประเพณีและวัฒนธรรม มีความเชื่อเรื่อง “ผี” และ “ขวัญ” ชาวไทยทรงดำนับถือผี ได้แก่ แถน หรือ ผีฟ้า ผีบ้านผีเมือง ผีบรรพบุรุษหรือผีเรือน

มิติที่ 3 ฐานคติ (Assumption) ได้แก่ ยำเกรงต่อกษัตริย์: ผู้นำทางสงคราม เชื่อและเกรงกลัวหมอผี: ผู้นำทางความเชื่อ จิตวิญญาณ ยกย่องบรรพบุรุษ: ผีและขวัญ และชาติพันธุ์คือครอบครัวเดียวกัน บทบาทของภาครัฐ พบว่าความเชื่อ ยำเกรงต่อกษัตริย์: ผู้นำทางสงครามสมัยก่อนจะไม่มีแล้ว ในปัจจุบันจะเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย ในส่วนของการยกย่องเป็นผีบรรพบุรุษ ชาวไทยทรงดำจะนับถือ กราบไหว้ ผีบรรพบุรุษ จึงมีพิธีกรรมต่างๆ ตามมาในปัจจุบัน ในส่วนบทบาทภาคชุมชน พบว่า ความเชื่อ ยำเกรงต่อกษัตริย์: ผู้นำทางสงครามสมัยก่อนจะไม่มีแล้ว แต่จะหลอมรวมไปกับความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษแล้ว เพราะเชื่อว่ากษัตริย์: ผู้นำทางสงครามสมัยก่อนตายไปแล้วยังมาปกป้องรักษาความผาสุกให้แก่ลูกหลาน ยกย่องเป็นผีบรรพบุรุษ จึงมีพิธีกรรมต่างๆ ตามมาในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongkaew (2018) ได้ศึกษาชุมชนดอนมะลิ: ศูนย์กลางวัฒนธรรมชาวไทยทรงดำ สุธาธารวัชรานันท์ พบว่า ชุมชนดอนมะลิ คือชุมชนแรกของชาวไทยทรงดำในสุราษฎร์ธานี ที่ก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2497 และอพยพเข้ามาอีกครั้งใน พ.ศ. 2500 จากนั้นพระสงฆ์ชาวไทยทรงดำได้เข้ามามีส่วนร่วมในการก่อสร้างสำนักสงฆ์ที่พัฒนามาเป็นวัดดอนมะลิ โรงเรียนบ้านไทรงาม ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมไทยทรงดำ ในชุมชนมีหมอเสน่ห์ทำหน้าที่ในเชิงพิธีกรรม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการรวมกลุ่มยุวชนสืบสานวัฒนธรรม ช่างฝีมือและกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้ส่งผลให้ปัจจุบันชุมชนดอนมะลิ กลายเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วน Ardsamiti (2012) ได้ศึกษารัฐชาติ ชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ไทดำ พบว่าชาวไทดำก็เป็นเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ถูกอิทธิพลของรัฐชาติ และวาทกรรมความทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ของตน บทความนี้ได้้นำกรณีศึกษาชาวไทดำ มาอธิบายการแปรเปลี่ยนไปมาในการแสดงออกอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอให้เห็นว่าการแสดงอัตลักษณ์ ที่แปรเปลี่ยนไปมานี้ เกิดจากปฏิสัมพันธ์ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครอง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ชาวไทดำไม่อาจปฏิเสธได้ โดยเฉพาะเมื่อประเทศเข้าสู่กระแสแห่งรัฐชาติ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจ มีอิทธิพลอย่างมากที่ทำให้ “คนอื่น” กลายเป็นคนไทย และส่งผลต่อความอิทธิพลเหลือในการแสดงออกอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาวไทดำ

3. แนวทางในการขับเคลื่อนและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ให้เกิดความเข้มแข็งและความยั่งยืน บทบาทของภาครัฐ ได้แก่ ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ขอความร่วมมือชาวไทยทรงดำแต่งกายชุดไทยทรงดำร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ร่วมต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง นำวิถีชีวิตการละเล่นไปเผยแพร่ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดเวทีให้นำเสนอ หรือแสดงการละเล่นต่าง ๆ รวมถึงส่งเสริมให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยววิถีชีวิต ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งนำรายได้เข้ามาให้แก่ชุมชน ให้ชุมชนสามารถอยู่ได้ ปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงได้ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน อีกทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำเอง ต้องปลูกฝังลูกหลาน สร้างจิตสำนึกให้รักและภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง โดยเฉพาะด้านภาษา การแต่งกาย ในส่วนบทบาทภาคชุมชน พบว่า ต้องการให้ภาครัฐให้ความสำคัญ สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในเชิงรุก ชุมชนเองก็มี

การแต่งกายชุดไทยทรงดำเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญ เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง และพยายามปลูกฝังลูกหลานสร้างจิตสำนึกให้รักและภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง โดยเฉพาะด้านภาษา การแต่งกาย เครื่องครัดพิธีกรรมขนบธรรมเนียมประเพณี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Janpla et al. (2016) ศึกษาการสร้างเอกลักษณ์และการสื่อความหมายของลวดลายผ้าไทยทรงดำ ในอำเภอบางเลนและอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ควรมีการสร้างผู้สืบทอดรุ่นใหม่ ๆ เพื่อสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของผ้าทอไทยทรงดำ ควรเชื่อมโยงเครือข่ายไทยทรงดำในจังหวัดต่าง ๆ มาร่วมกัน พัฒนาพันธุ์ และสืบทอดลวดลายดั้งเดิมเหล่านั้นต่อไป ส่วน Chansong et al. (2016) ศึกษาการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง พบว่าภูมิคุ้มกันให้ชุมชนของการพัฒนาทุนทางสังคมมีความสำคัญมากที่สุดเนื่องจากผู้นำทางสังคมมีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินการทุนทางสังคมทุกกิจกรรมทางสาธารณะและกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเองการดำเนินการต้องเป็นไปในลักษณะแบบองค์รวมโดยมีเป้าหมายหลักคือการเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีลักษณะการสร้างเครือข่ายต้องสร้างและพัฒนาเครือข่ายของสมาชิกให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

สรุปผล

1) การบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดจากการรวมตัวที่เหนียวแน่นเกิดขึ้นจากความรักและสามัคคีในชาติพันธุ์หรือที่เรียกว่า “รัฐชาติ” เกิดการรักพวกพ้องรักเผ่าพันธุ์ คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ กลุ่มใดที่มีอำนาจต่อรองสูงก็สามารถที่จะก่อร่างสร้างประเทศต่อไปได้ ส่วนบางกลุ่มก็ถูกกลืนกลืนหลอมรวมกับประเทศที่มีอำนาจเหนือกว่าจนทุกวันนี้ได้กลายเป็นสัญชาติของประเทศนั้นแต่ยังคงไว้ชาติพันธุ์ของตนเองไว้ 2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ที่เกิดขึ้นไม่สามารถปฏิเสธได้แต่กลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษานี้ได้พยายามปรับตัวโดยการอนุรักษ์ และบางครั้งก็นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์ เช่น การจัดทำ Clip VDO อธิบายถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน 3) แนวทางในการขับเคลื่อนและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำโดยการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ทุกภาคส่วนต้องช่วยส่งเสริมและสนับสนุนโดยเฉพาะการปลูกฝังให้ลูกหลานไทยทรงดำภูมิใจในชาติพันธุ์ของตน อันเป็นหนทางที่ยั่งยืนในการดำรงไว้ซึ่งชาติพันธุ์ไทยทรงดำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

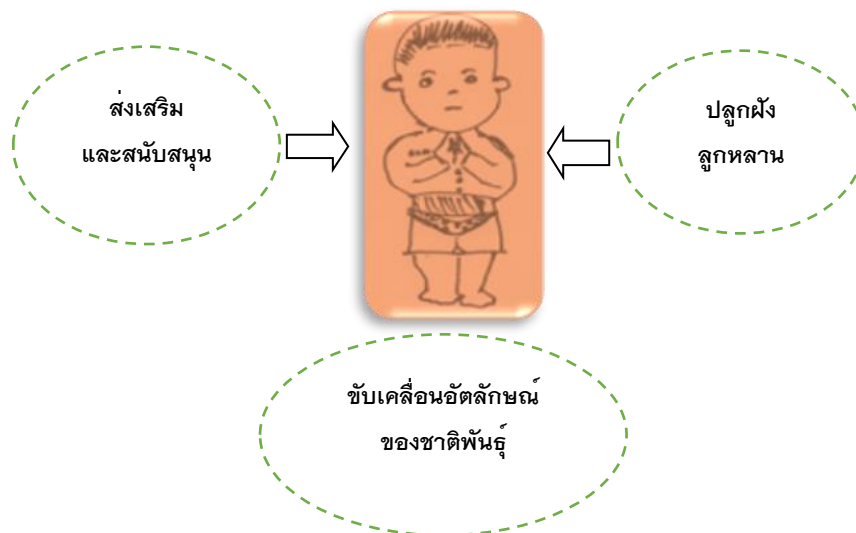
1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณและมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสำหรับการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย
2. ผู้นำ ปราชญ์ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ควรมีปลูกฝังและเป็นแบบอย่างในการสร้างจิตสำนึกให้ลูกหลานเกิดความรักและภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง
3. ควรมีการสร้างเครือข่ายใหม่และช่วยกันพัฒนาเครือข่ายที่มีอยู่เดิมให้มีความเข้มแข็ง มีข้อมูลที่ทันสมัย เชื่อมโยงกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ให้สามารถติดต่อประสานงานกันได้รวดเร็วและคล่องตัว

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อน อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมในทุกมิติ
2. ควรนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปสร้างหรือพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำในประเทศไทย ค้นพบแนวทางในการขับเคลื่อนและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ โดยการเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ทุกภาคส่วนต้องช่วยส่งเสริมและสนับสนุน โดยเฉพาะการปลูกฝังให้ลูกหลานไทยทรงดำภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนที่เป็นหนทางที่ยั่งยืนในการดำรงไว้ซึ่งชาติพันธุ์ไทยทรงดำ สามารถอธิบายได้ดังรูปภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารวัฒนธรรมพลเมืองในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ
ที่มา: ผู้วิจัย

References

- Ardsamiti, N. (2012). State of Nation, Ethnicity and Identity of Thai Song Dam. *Journal of Sociology and Anthropology*, 31(2), 127–150.
- Burusphat. S. (1999) The Status of Linguistic Research in Thailand: A Study of Text–Level Languages and Pragmatic Linguistics. *Journal of Language and Culture*, 18(2), 11–22.

- Bunyaratphan, S. (2006). *People and Good Governance: A Survey of Attitudes of Thai People in the North and Northeastern Region*. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Chanchai, M. (2017). Citizenship to The Management of Their Communities Thailand. *The National Defence College of Thailand Journal*, 59(1), 77–95.
- Chunsong, S., Dockthaisong, B., Banchirdrit, S., & Sriharan, B. (2016). The Development of Social Capital to Establish a Strong Communities. *Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn*, 10(3), 273–283.
- Chantavanich, S. (2011). *Sociological Theory* (4th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Chanwanakul, S., & Honghengseng, K. (2020). The Effectiveness of Interpretation of Giant Displays in Suvarnabhumi Airport, Thailand. *Institute of Culture and Arts Journal Sirinakharinwirot University*, 22(1), 99–111.
- Denhardt, J. V., & Denhardt, R. B. (2007). *The New Public Services (Expanded Edition): Serving not Steering*. Armonk, New York: M.E. Sharpe.
- Fakao, S. (2010). *Maintaining the Cultural Identity of the Tai Yai Community through Transitions in Mae Hong Son Province*. Bangkok: Department of Cultural Promotion, Ministry of Culture. Fine Arts Department. (1999). *Local Wisdom and Technology*. Bangkok: Fine Arts Department.
- Government Gazette. (2017). *Constitution of The Kingdom of Thailand 2017*. Bangkok: Constitution Drafting Committee Office of the Secretariat of the House of Representatives.
- Institute of Public Policy Studies [IPPS]. (2008). *Citizen Culture*. Retrieved form <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1227963397.news>
- Janpla, J., Songsuwong, W., Kijkar, P., & Wongsaming, S. (2016). Development of Thai Song Dam Woven Fabric Products to Add Value Following the Creative Economy Concept. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 82–98.
- Jittaruttha, C. (2016). *Organizational Culture: Thai Local Government Organizations and Determinants of Cultural Success* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Jittaruttha, C. (2017). *Organizational Culture: Factors for Sustainable Success* (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Phothisita, C. (2019). *Science and Art of Qualitative Research* (8th ed.). Bangkok: Amarin Printing and Publishing.
-

- Prasertkul, S. (2009). *State of Nation, Ethnicity and Modernity*. Bangkok: Thammasat University.
- Rattanaset, W. (2014). Citizen Public Administration. *King Prajadhipok's Institute Journal*, 12(3), 5–20.
- Royal Academy. (1996). *The Royal Institute's Dictionary of English–Thai Sociology Terms*. Bangkok: The Royal Institute.
- Siriprakob, P. (2017). *3 Paradigms in Public Administration: Concepts, Theories, and Practical Applications* (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Srimarat, T. (2015). *Cultural Identity and the Process of Becoming a Commodity: A case study of Ping Nakara Boutique Hotel and Spa Chiang Mai*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Sriram, N., Kiatwatcharachai, K., & Charanchai, C. (2013). *Synthesis of New Concepts of Public Service*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Tantisunthorn, T. (2014). *Citizenship, Human Rights and Democracy*. Bangkok: Institute of Public Policy Studies [IPPS].
- Thongkaew, K. (2018). *Social Practices and New Rules of Tai Song Dam Ethnic in Suratthani Province*. Program in Social Studies, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University.